Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

О. М. Гуменюк «ТВОРЧІСТЬ ЮЛІУША СЛОВАЦЬКОГО»

Автор: Негода Сергій Петрович

Зміст

ВСТУП	6
ОСНОВНА ЧАСТИНА	
1. Життєвий шлях великого романтика	8
2. Душа Вкраїні віддана… (Аналіз творчості Юліуша Словацького)	13
3. Думки, навіяні поезією	20
4. Останнє бажання поета	23
Висновки	25
Список використаних джерел	26
Додатки	27

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

Юліуш Словацький

(1809-1849)

Вступ

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь.
Т.Г.Шевченко

Наш український край – це неймовірна країна зі складною історією, вишуканою стародавньою культурою, невичерпним духовним багатством і загадковою народною ментальністю. І особливо зараз, у час становлення України як неповторної держави, слід знову й знову повертатись до наших витоків, часів минувшини, щоб відчути, зрозуміти й усвідомити, що ми є крихітною частинкою того великого продовження і маємо бути його гідним…

Не перестаємо захоплюватись тим, скількох великих талантів різних національностей народила й зростила українська земля, поєднала українську культуру з величчю й неповторністю культур багатьох інших народів.

Пізнаючи мову й культуру Польщі, буде цікаво дізнатися про польського поета, драматурга, сина польського народу Юліуша Словацького, який народився в Україні в місті Кременець, полюбив її щирою синівською любов'ю і проніс цю любов через усе своє життя.

Вивчаючи життєвий та творчий шлях великого поета, доторкнувшись до його таємничого світу, відчуємо, що він вразив і захопив людство своєю поезією. Ніхто навіть не міг уявити, що з такою любов'ю та ніжністю можна писати про Україну польською мовою, створювати живописні шедеври. Бути постійно там, де необхідно…

Тому ця робота присвячена саме йому – геніальному польському поетові, драматургу і художнику Юліушу Словацькому.

Мета навчально-методичного посібника – дослідити й проаналізувати поетичну творчість Юліуша Словацького; забезпечитивчителів-полоністів, студентів-філологів, учнів, що вивчають польську мову як рідну чи як предмет, своєрідним посібником, що стане засобом формування й удосконалення їх поетичних умінь, виховання патріотичних почуттів, а також джерелом унікального духовного досвіду.

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

Об’єктом дослідження є творча спадщина Юліуша Словацького.

Предметом дослідження є поетичні тексти, пройняті почуттям щирої любові до світу й людини в ньому.

Актуальність роботи не викликає жодних сумнівів: у сучасній українсько-польській культурі постать Юліуша Словацького займає особливе місце. Крім того, якнайгостріша потреба в аналізі та вивченні творчості поета виникла у зв’язку з необхідністю розвитку творчих здібностей школярів, розвитку їх полікультурної компетентності.

Практична цінність роботи в тому, що вона може стати своєрідним посібником на кожен день, бо містить не тільки аналіз творів Юліуша Словацького, а й корисну інформацію для загального інтелектуального й духовного розвитку особистості.

1. Життєвий шлях великого романтика.

Серед глибоких ярів, в долині роки Іква, біля підніжжя гори Бони лежить місто Кременець *(фото 1)*, яке колись називали «Волинськими Афінами».

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

Юліуш Словацький , син Еузебіуша Словацького і Сапомеї з Янушевьких, народився в Кременці на Волині 4 вересня 1809 року.

Будинок Словацьких був одноповерховим, дерев'яним, збудованим на високому підмурку, з шістьма вікнами з фронту і, характерним для кременецької архітектури, ґанком зі сходами. Перед ґанком росло дві тополі, які на початку двадцятого століття були знищені, як і будинок.

У 1939 році в пам'ять про народження Юліуша Словацького на цьому місті заклали розарій, що вабив очі. Ще в перші повоєнні роки він залишався окрасою Кременця. Чарівність і духмяний запах троянд не переставали дивувати і зупиняли кожного, хто проходив мимо…

Його батько *(фото 2)* був поетом, перекладачем, істориком і теоретиком літератури. З 1806 року – професор поезії вимови Кременецького ліцею, заснованого Тадеушом Чацьким. Мати — Саломея — була донькою управителя господарства Кременецького ліцею Теодора Янушевського, вірменського походження. Саломеї заледве виповнилося 16 років, коли 14 листопада 1808 року вона підписала шлюбний контракт з Евзебіушем Словацьким, старшим від неї на 20 років. Юліуш був єдиною дитиною від цього шлюбу.

У 1811 році батько Юліуша очолює кафедру польської літератури Віленського університету. Залишає так звані «волинські Афіни», щоби розпочати працю у славетній академії, заснованій Стефаном Баторієм. До Вільна виїжджає з дворічним сином і дружиною Саломеєю *(фото 2)*, вразливою, сентиментальною дамою, в майбутньому адресаткою великої кореспонденції Ю. Словацького до матері, бо ця епістолярна творчість поета тривала аж 20 років.

Дитинство Юліуш проводив у Кременці й Вільні, де закінчив ліцей і вчився на факультеті моральних і політичних наук Вільненського університету (фото 3).

10 листопада 1810 року помер батько поета Еузебіуш, він залишив заповіт, який забезпечив майбутнє сина і дружини. Після смерті чоловіка Саломея дуже хвилювалась за свого сина, аби він не захворів на туберкульоз, як і його батько. Цього ж року пізньої осені Саломея повертається з сином до Кременця, де чотири роки живе з ним у будиночку дідуся й бабусі Юліуша – Янушевських, тобто її батьків.

У серпні 1818 року Саломея вдруге виходить заміж. Повернувшись до Вільна, одружується з хірургом Августом Бекю, професором гігієни Віденського університету. Молодий поет живе в домі, салон якого повниться новими людьми – там бували Антоній Едвард Одинець, Адам Міцкевич, Йоахім Лелевель, брати Снядецькі, а також професори без виразної патріотичні позиції.

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

Тоді ж єднає його юнацьке почуття з дочкою Енджея Снядецького Людвігою. Пізніше це кохання знайде своє відображення в ліричних віршах, «Кордиті», «Подорожі до святої землі з Неаполя», «Беньовським» *(фото 4)*. Крім матері, Юльком опікувалися й обдаровували його чуйною доброзичливістю доньки вітчима – зведені сестри – Олександра і Герсилія. Він приятелює з пізнішим героєм «Години роздумів» Людвіком Шпіцнагелем. Цікаво, що назва цього твору, взята від однойменної поеми, яку поет написав у Швейцарії в 1833 році. Твір вважається автобіографічним. За словами Словацького, він попрощався ним із юнацькою мрійливістю і романтичним періодом своєї творчості, згадуючи про все, що залишилось у минулому: « Треба взяти життя, розламати на дві половини…»

Виростаючи в такій емоційній та інтелектуальній атмосфері, молодий Словацький не переймається глибоко подіями, пов'язаними з процесом філоматів і філоретів, хоча знайомиться з ранньою творчістю Адама Міцкевича.

У серпні 1824 року від блискавки трагічно гине вітчим поета, професор гігієни Вільненського університету Август Бекю. До того часу Юліуш проводив канікули в родинному селі Августа Бекю Міцкунах або Болтуші і Яшунах Снядецьких. Тепер найчастіше буде на канікулах у Кременці й на Поділлі (зокрема у Верхівці). Оглядаючи Поділля, побуває й у Барі *(фото 5)*, пізніше святому місті містичної драматургії Словацького.

На початку 1829 р. Юліуш виїжджає до Варшави *(фото 5)*, щоб розпочати працю стажиста-юриста в Урядовій комісії прибутків і державних скарбів. Тоді знайомиться з Юліаном Урсином Немцевичем – патріархом польської літератури, який поступався першістю, і з Юзефом Богданом Зелеським – головним поетом так званої української школи.

Словацький стає бардом листопадового повстання, особливо здобувши визнання за гімн «Богородиця», що багаторазово передруковувався.

У 1831 році поет залишає Варшаву і через Вроцлав відправляється до Дрездена, звідки за дорученням Національного Уряду виїжджає до Лондона. Це місто дуже впливає на уяву поета, сильніше, ніж Париж *(фото 6,7)*, куди незабаром Словацький приїде. У 1832 році він видає у Парижі два томики поезій з юнацькими поетичними повістями, третій – наступного року, де вміщує повстанські вірші «Лямбро» і «Година роздумів».

У період 1836-1837 Словацький реалізує, так як це належить романтикові, свою екзотичну подорож з Неаполя до Святої землі, яка обіймає захоплюючу трасу через Грецію, Олександрію, Єгипет, Палестину, Дамаск і Бейрут, щоби повернутися до Італії і довше залишитися у Флоренції. Про подорож крізь час свідчитимуть не лише поезії, а й живописні полотна Ю. Словацького *(фото 8)*.

У 1838 р. поет повертається до Парижа, де перебуватиме аж до смерті,

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

виїжджаючи з цього міста тільки під час «весни народів» у Познанське воєводство і до Вроцлава, щоб зустрітися з матір'ю. А за чотири місяці до своєї смерті Юліуш таємно відвідує Краків де зустрічається з Соломеєю. Довгі розмови та спогади не передбачали останньої зустрічі люблячого сина зі своєю ненькою *(фото 9, 10)*.

У Парижі постає романтична трагедія «Беатріче Ченчі», «Лілля Венеда», що проникає в таємницю фаталістичної долі Польщі в її передісторичні часи, драма «Мазепа», інспірована драматичними теоріями В.Гюго, і після містичного перелому, між іншим, - «Ксьондз Марек» (вид. 1844) і «Срібний сон Саломеї», що черпає драматичну інтригу з часів Коліївщини.

Читаючи ці твори, ми немов занурюємось в роздуми над життям генія. Прагнення відчути і зрозуміти його як поета романтичної душі і водночас вождя національно-визвольної боротьби, що проголошує неминучість революції. Це також – бажання зрозуміти його як поляка, люблячого свого народу і як великого кременчука, який назавжди був прив'язаний до землі, на якій народився…

Юліуш Словацький помер у Парижі 3 квітня 1849 року. Похорон відбувся через два дні після смерті, на кладовищі Монтмартр.

Евзебіуш Словацький і Август Бекю були поховані у Вільні на цвинтарі на «Россі».

Могила матері, яка померла 20 липня 1855 року у Кременці, знаходиться на старовинному Туницькому кладовищі. Словацький називав його просто кременецьким кладовищем. Тут мріяв бути похованим під черешнею бабуні. Саме там, де «де голубими очима бійниць» Замкова гора вдивляється в місто, вузькими вуличками пролягла між ними дорога в напрямку гори Осовиці, що веде нас прямісінько до колишньої родинної садиби Словацьких.

Щоразу, піднімаючись до неї, відчуваєш наростання особливих почуттів і думок, які мимоволі переносять тебе у минулі часи …, де « на лавці під тополею» пані Саломея розмовляла зі своїм сином . Саме сюди приїжджав на канікули Юліуш, а, будучи в еміграції, не раз повертався думками: «….Я так далеко і не можу прилетіти до Кременця, вночі відкрити вашу хвіртку, збудити дідуня, протягом години вдавати злодія , який вбирається в дім, а вранці бути зустрінутим маминими сльозами. Що б я дав за таку хвилину! Здається мені , що я бачу і ту Замкову гору, освітлену місяцем, і чую мій поштовий дзвінок….» *(фото 11)*.

2. Душа Вкраїні віддана… (Аналіз творчості Юліуша Словацького)

Писати вірші Юліуш Словацький почав рано. Перші з тих, що дійшли до

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

нашого часу, датовані 1825 роком.

1826 року, 26 серпня, у Вільні, вже по смерті батька поета Евзебіуша, коли Юліуш мешкав у домі доктора Бекю, повстає «Українська дума». Можливо, найважливіше в цьому епосі – традиція української народної думи, де природа, всупереч топографічним назвам, виконує роль стафажу, головним чином емоційного, згідно з принципами народного паралелізму. Появляється теж для того, щоби давати резонанс фабульним зв'язкам, які «грають роль» у вимірі народного фатуму, що не дозволяє здійснитися коханню між Руньком та Ганкою.

Майже ту саму поетику, близьку висміяному пізніше Словацьким Юзефові Богданові Залескому, буде збережено в «Пісні козацької дівчини». Лірика ролі з мотивом нездійсненної любові з приводу смерті коханого: «плаче береза гілками», «в'януть квітки», «троянда цвіте повновидно», «конвалія дивиться срібно» – це мотиви роздрібненої природи, яка має легко підсилювати емоційний резонанс. Вона ще появиться в зрілих в «Стокротках», тільки це вже буде літературна гра, любовний жарт, рокова стилізація.

Автентичне екзистенційне проникнення українським пейзажем появиться не в думах, а лише допіру в «Думі про Вацлава Жевуського», який «по морях мандрував – був колись Фарисом» і був також героєм Міцкевічевого Фариса і в якімсь сенсі набагато пізніше Норвідової «Речі про свободу слова». Автентичність і екзистенційний досвід міряємо тут міркою і ступенем подолання літературної конвенції, головним чином сентиментальної, хоча водночас і класичної, на основі витриманої в цій манері лірики листопадового повстання.

Фабульний мотив «Думи…» є дуже простим, хоча й із загостреними зв'язками. Смерть у гаремному ставку покинутої дівчини, екзотичний мотив Еміра, його патріотизм і смерть, як пуант, що міцно зв'язує цілість:

«Сплячого від царя найнятий мужик убив,

І стилет дівиці по золоту головку в груди

Занурював дрижачими руками…»

«Рідний край» і червоний місяць над степами – це наче відповідь на міцкевичівську версію двох місяців, одержаних внаслідок їхнього відбиття у водах Світязя. В Україні є стави з лебедями – (*Сниться мені якась велика і через віки прямуюча повість…),* що повторюється в Софіївці. Але справжнім морем України є степи: «*Степ та степ — і розбухане море твоє, Україно*», - скаже Юзеф Богдан Залеський, найбільш вірогідний експерт.

Окремою сторінкою українського пейзажу вписалися поеми й поетичні

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

повісті. Особливо «Змій» і пізніший «Вацлав», дещо окреме місце треба відвести Беньовському, пізніше Королеві Духові і містичним драмам, де пейзажні мотиви, що з'являються теж у висловлюваннях постатей, а не тільки в ремарках, наприклад, у «Завіті Чариому», та розширюють сценічний простір.

Меланхолійна Україна Мальчевського, гайдамацька Гощинського і рококова Залеського з віртуозністю зреінтерпретована автором «Змія» також і на користь польської версії байронізму і скоттизму. Україна в стосунках до Корни займе таке місце, як Шотландія щодо менш барвистої, особливо в сфері історичного колориту, - Англії.

Відмовимося від цього мотиву на користь українського пейзажу, що функціонує в лірриці, оскільки ця жанрова структура створює більшу фікцію автентичності, «психологічної правди», посвідченої біографічними реаліями. Тому виняток тут треба зробити для «Години роздумів», твору, що живе біографією і «автентичним» Кременцем, бо там народився і виховувався один з юнаків, герой і автор поеми. Насичений сконденсованою поетичністю Кременець, витканий з допомогою романтичної уяви юнака з неповторною вразливістю, врятовано від хворобливої меланхолії, що знищила його приятеля (Людвіка Шпицнагля), бо поезія має терапевтичну силу, у ній поет знаходить відповідне відшкодування і спасіння від «болю існування».

Це не є Кременець, зафіксований в одній перспективі, а неначе його фільмове зображення. Часові зміни відбуваються в добовому вимірі або на осі пір року. Світло, що змінюється, моделює простір у вертикальному й горизонтальному напрямах І цей рухомий образ активізований теж у вірші «Париж», але головне можливий передовсім у творчому образі тексту «Розлуки» завдяки тому, що молодий поет живився мріями, як хлібом насущним.

У Кременці *(фото 12)* поет перебував, щоправда, відносно коротко: тільки два роки, — відразу ж після народження, чотири після смерті батька, потім під час найбільшої психічної сприйнятливості, під час канікул. Але ж кожен романтичний поет мусить мати свій «край милий — рідніший», тим більше Словацький. Він зростав у тіні великого Адама, потребував мати свою Україну на подобу Литви Міцкевича, звичайно в розумінні Великого Князівства Литовського. «Замкові на плечах новгородської гори» буде відповідати «гора, Бони охрещена іменем», а Неманові — кременецька Іква *(фото 13)*.

«Спогад про Кременець, – констатують автори Календаря життя і творчості Юліуша Словацького – буде мати велике значення в пізнішій творчості Словацького. Цей спогад супроводжуватиме поета все життя, буде його «переслідувати, як сумління», як він висловився в листі до матері від 23 квітня 1834 року. З кременецькою атмосферою чи просто описом містечка та його околиць зустрічаємось в «Годині роздумів», у численних дегресіях у

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/
«Подорожі до святої землі» і в «Беньовському». Описи луків над Ікрою можна знайти в «Поеті і натхненні», спогади з дитячих літ, проведених біля підніжжя гори королеви Бонн, - у фрагментах про «Геліоса» і в проекті «Передмова до Короля Духу», у «Філософській поемі», у «Золотому Черепі», у численних дрібних віршах… Перебуваючи в Женеві, поет змальовував вигляд Кременця на основі спогадів. Листи до матері теж наповнені кременецькими спогадами.

У 1828 р. Ю.Словацький закінчив юридичний факультет в університеті і готував свої перші твори до публікації у Варшаві. Тоді ж були створені перші поеми і драми – «Гуго», «Монах». У 1830 році вибухнуло повстання за незалежність Польщі. Поет писав для газет повстанські вірші, підтримував борців за свободу країни. Це принесло йому популярність. Але небезпека поразки повстання і арешту змусила залишити Польщу.

Він виїхав у Дрезден, а потім з дипломатичною місією в Лондон, згодом до Парижа. Тут у 1831 р. вийшли в світ два перших томи творів поета. Через деякий час він переїхав до Женеви, плідно працював і створив знамениту романтичну драму «Кордіан» (1834). Свій улюблений твір – романтичну трагедію-казку «Балладина» автор написав у 1834 р.

У 1836 Юліуш Словацький здійснив дворічну подорож на Схід. Він побував у Греції, Єгипті, Палестині, Сирії. Під враженням мандрів створив велику поему «Подорож із Неаполя до святих місць». У 1838 р. в горах Лівану створив поему «Ангеллі». До праці над поемою «Беньовський» приступає у 1840 р., вона за жанром нагадувала «Дон Жуана» Байрона, а також пише «Лілла Венеда», драму «Фантазії».

У женевському періоді, крім лірики, створеної під враженням альпійських пейзажів, постає романтична ідилія «В Швейцарії», у якій криється на генетичному плані любов Юліуша Словацького до Марії Водзінської. Цей твір опубліковано разом із «Батьком зачумлених» і «Вацлавом» у томі «Три поеми» (1839).

З Женеви Словацький вирушає до Риму, де зав’язується глибша приязнь із Зігмундом Красінським, який стане не тільки вразливим читачем поезії Юліуша, але й здійснить пізніше критичний розбір творів поета в «Кількох словах про Юліуша Словацького («Tygodnik Ltaraski»).

У монастирі Бехешбан у горах Лівану повстає «Ангеллі», відмінна версія «книг польського народу та польського пілігримства», що актуалізує ідею жертви. Безпосереднім плодом екзотичної пілігримки є написана секстинами поема «Подорож до святої землі з Неаполя», восьма пісня якої – славнозвісна «Гроопиця Агамемнона», видана 1840 року. Істинно болючі інвективи, що їх кидає поет на адресу духовно поневоленої Польщі:

Ти павичем була серед народів,

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

Папугою! Тепер у наймички пішла

Чужинцям, всім на сміх і подив…

Перебування у Флоренції, міси Даніє, спричиняє постання твору-видіння. і політичним розрахунком, під «дантівським» заголовком Поемо Пясти Дан тишка про пек ні (1839). Щоб і піні поруч з Міцкевичем, поет підвів иіділммі (НЮСІ сучасності в поемі з дигресіями Иеньопськиіі (друк перших 5 пісень у 1841р.), що характеризується мовною віртуозністю і полемічною красномовністю.

В останньому періоді життя Словацький продовжує «Беньовського», творить численні фрагменти, пов’язані з працею над «Королем Духом». Починає один великий містичний твір, що цілком вийшов лиш у так званому кляйнерівському виданні в Оссолінеум.

Туга за батьківщиною стала, можна сказати, хворобою Юліуша. Бо вона виражена не лише в поезіях, але й малярських роботах, зокрема в «Імлистому світанку над морем» (це оригінальне полотно зберігається в літературно-меморіальному музеї Словацького в Кременці).

У листі до матері із Женеви (1833 р.) поет радіє, що «малював гуашшю вид Кременця з лави під тополею в ботанічному саду – далі колишній єзуїтський костьол. Дім, в якому Ви мешкаєте, далі – Замкова гора і місяць, що сходить із-за мурів старого замку. Пейзаж цей удався мені досить добре…» *(фото 14).*

Та де ж інакше, як не у фольклорі, Словацький зміг черпати мотиви для своїх незабутніх віршів і поем. Тому й народилися неповторні міфологічні образи змія («Поема Змій»), «чорта в сяючій короні» («Поема Беньовський»), «відьми, що б’є коняку» («Беньовський», трагедія «Балладина»). Але оригінальна пісенно-міфологічна творчість немислима без знання багатої історії України.

Тому у вивченні минулого Юліуш прагнув до скрупульозності вченого. Він годинами висиджує над припорошеними пилом хроніками і літописами і робить висновок, що саме козацькі пісні, в яких «сльози переплелись із наріканнями, будуть покладені в основу літератури майбутнього».

Але в критичний момент історії, коли з'явився шанс звільнитися від російського царизму, Юліуш рішуче відкладає печаль і закликає зробити це поляків і литовців. Бо навіщо, на його думку, впадати у невірство, коли вже «волі дзвенять голоси» і «ангел волі злетів над світом» (гімн «Ода до вольності»). Словацький виразно підтримує повстанців проти царизму (1830-1831рр.), спонукаючи їх «до зброї, до зброї». І така чітка громадянська позиція обернулася для нього вічним скитальством, пожиттєвою еміграцією -

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

Дрезден, Женева, Париж, Лондон…

Усе своє життя Юліуш Словацький був переповнений ідеями активної революційної боротьби. Тому в 1848 р., коли стало відомо про підготовку Краківського повстання, він поспішив у Познань. Знову писав повстанські вірші.

«Фатальна сила» поезії Словацького стане причиною появи вірша Теодора Буйніцького «До привезення тіла Словацького», опублікованого 1927 року. Реінтерпретація зразка піде в напрямі вираження протесту проти нащадків, які вибрали невластиве місце остаточного спочинку для поета. Дух протесту був наявний також у вірші Словацького, однак тут він стане головною ліричною вартістю (дослівний переклад Любомира Пушака):

«Не лежати йому в сирому, мороком з'їдженім склепі,

в шелесті жалобних шарфів і бляшаних війках.

Люблячими долонями курган йому насипте

серед зелених пагорбів білого Кременця».

3. Думки навіяні поезією

Давні землі Речипосполитої, такі як Поділля, стали особливим блиском культури та літератури польського народу. Тут народились, зростали та творили, пізніше заясніли великим талантом поети, які стали великою славою свого народу та європейської культури.

Одним з таких поетів є Юліуш Словацький – славний син польського народу, навіки душею пов'язаний з Україною.

Коли читаєш його поему «Думка українська», то охоплюють ті ж самі почуття, що колись і переповнювали самого поета: щира любов до рідної землі, яку мусив залишити, та про яку ніколи не забував. У цій поемі поет описує щире й вірне кохання козака Рунька до Ганки і порівнює його зі своїми почуттями.

На жаль, не часто Словацькому вдавалося побувати в Україні, але відчувається, наскільки добре він знав її історію, фольклор та культуру, яку потім використовував у своїх творах («Думка українська», Вільно, 1826 р., 26 серпня):

Молод Руньку, чом журливий?

Ти принадний, ти вродливий,

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

Вороний твій мчить полями,

В тебе кучері перснями,

Бистрі чорні твої очі

Увійшли в серця дівочі…

При діброві, у долині

Білу хатку бачить око.

Там Дніпро в шумному плині,

Там береза є висока.

Місяць ллє на хатку світло,

Від якого все поблідло:

То пірне в туман сріблянний,

То сховається в хмаринах,

То у вир Дніпра загляне,

Заблищить в його глибинах…

Хатки вже не бачить око,

Лиш могила є в долині

Там Дніпро в бурхливім плині

Та берізонька висока…

Чудову спадщину залишив поет своєму народу. Це й «Листи до матері». У цих листах Юліуш «виливає» всю свою любов до матері, тугу за рідною землею, яку покинув, за рідною садибою… Він знав, що мати завжди чекає на нього і дуже сумує за ним: «…Я знаю: як я повернусь, то продовжаться твої роки». Але повернутись він не може, тому що дуже потрібен там, на чужині… «Якби я міг відректись від святині, повір, не томився б я у розлуці…» Соломея Словацька з любов'ю та пошаною ставилась до вибору сина і відписує йому з такою ж любов'ю та турботою («Мати до сина», Кременець, 1829р.):

Сину! Йдеш ти в життя, в ті далекі дороги,

Де тебе берегти я не матиму змоги.

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

Нас лишивши, в чужому блукатимеш краї,

Де незнані серця і незнані звичаї.

Нині ясно тобі зірка щастя жаріє,

На твоєму шляху сяють квіти надії.

Та як прийде кінець юним думам і рокам,

Як опинишся ти в чужині одиноким,

Як опинишся ти серед люду чужого,

Що кого не спитаєш - не скаже нічого,

- Отоді хоч у мріях назад повертайся

До своєї родини і серцем втішайся.

Ти згадай нашу хату і поле, і трави,

І братів, і сестер, і дитячі забави.

Ти згадай свого батька, що дивиться з неба,

Із високого Божого храму на тебе!

А хіба не згадаєш ти матері муки,

Що зазнала вона у години розлуки?

Сину! Благословляю! Надійся на Бога!

Будь здоров! Ой тяжка у житті нам дорога!..

Йди, мій сину, з добром, тільки слід пам'ятати,

Що чеснота твоя - краща матері плата!

Вірш «Заповіт» передає любов, яку відчував Юліуш Словацький до України. Поет дуже любив українську природу. Він так майстерно описує її, наче художник-пейзажист. Майстер слова був відданий українським краєвидам, художньо описує квіти, луки, поля, діброви, гірські кручі.

Навіть перебуваючи за сотні кілометрів від України, Юліуш Словацький ніколи не забував свого улюбленого, рідного Кременця.

Вся його поезія – це гімн українській землі: «Хоч тіло його далеко, та душа вільним орлом літатиме над Україною, як Архангел її оберігатиме…».

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

Юліуш Словацький завжди був відданий своїй рідній землі. Він її вірний син, її гордість і любов («Мій заповіт»):

Я з вами жив, страждав і плакав з вами,

Хто благородний - рідним був мені;

Тепер вас кидаю, рошу сльозами

Свої останні нещасливі дні.

Мого тут спадкоємця не лишиться

По лірі, ні по імені моїм.

Ім'я моє пройшло, як блискавиця,

І в майбутті розтане, ніби дим.

Оповісте ви тільки, друзі милі,

Що я вітчизні молодість віддав,

Був корабель в бою - я при вітрилі,

Пішов на дно - і я з ним потопав.

Лиш заклинаю - берегти надії,

Нести народу сяєво знання,

А як на смерть іти — хай не жаліє

Із вас ніхто свого ясного дня.

4. Останнє бажання поета.

«Не лежати йому в сирому, мороком з’їдженім склепі, в шелесті жалобних шарфів і бляшаних війках. Люблячими долонями курган йому насипте серед зелених пагорбів білого Кременця» – з вірша Теодора Буйніцького «До привезення тіла Словацького», 1927 р., дослівний переклад Любомира Пушака.

Виявляється, що Теодор Буйніцький хоче здійснити прагнення поета, висловлене в листі до матері з Женеви від 21 серпня 1834 року, у якому в своє двадцятип'ятиріччя Словацький пише: «Це дивно, мамо моя, що я, котрий бачив стільки місць і країв, котрий зібрав у пам’яті стільки картин світу, спати, може, буду колись тихо на кременецькім цвинтарі – під тінню тієї черешеньки, що отінює могилу бабусі. О, коли б так було!...» *(фото 15).*

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

Крім того, Буйницький має надію, що Кременецька могила поета здійснила би бажані мрії Словацького. Бо треба , щоб у тих, хто відвідує його, міг зреалізуватися «Мій заповіт». Щоби збулося слово поета, щоби втілилися особові зразки «стійких принців» і «королів духів». Однак найважливішим є те, що насипаний в Кременці курган Словацького приєднається до таких чисельних курганів, розсіяних у його поезії. І до тих реальних на вкраїнській землі, котрі досліджував колись пов'язаний із кременецьким середовищем Зорян Доленга-Ходаковський, він же лірник Зорян з «Короля Духа» Словацького. І врешті, повторний похорон у Кременці здійснить заповіт, уміщений у найбільш чарівнім і таємничім ліричнім фрагменті поета «Якщо ти будеш у моїй країні»:

Висновки

1. У частині своїх творів Ю.Словацький відтворює чимало подій з історії України (драми: «Срібний сон Саломеї», «Беньовський» та «Ксьондз Марек» — з доби Коліївщини та Барської конфедерації; «Ян-Казимир» — дійшла в уривках, з часів Хмельниччини).

2. У багатьох поезіях змальовує пейзаж Волині, Поділля та міста Кременця («Фантазії», «Балладина», «Лілля Венеда»).

3. Поет використовує українські мовні елементи («Українська думка», «Змій»).

4. У фольклорному дусі відтворює образ козацтва (поема «Змій»).

5. Твори Ю.Словацького, а зокрема «Заповіт», «До Зосі Бобрувни», «Думка Українська» є засобами патріотичного виховання учнів.

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

Список використаних джерел

1. Абліцов В. Галактика «Україна». Українська діаспора: видатні постаті. — К. : КИТ, 2007. — 436 с.

2. Баженова С. Юліуш Словацький і Україна. — Кам'янець-Подільський, 2004. — 104 с.

3. Енциклопедія українознавства : Словникова частина : [в 11 т.] / Наукове товариство імені Шевченка ; гол. ред. проф., д-р Володимир Кубійович. — Париж ; Нью-Йорк : Молоде життя ; Львів ; Київ : Глобус, 1955—2003.

4. Радишевський Р. П. Словацький Юліуш // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. — К.: Наукова думка, 2012. — Т. 9 : Прил — С. — С. 632. — ISBN 978-966-00-1290-5.

5. Український радянський енциклопедичний словник. У 3-х т. Т. 3. — 2-ге вид. — Київ, 1987. — С. 237.

6. Юліуш Словацький. Вибрані твори в двох томах / редактор Максим Рильський. — Київ, 1959.

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

7.Музей Юліуша Словацького: Путівник. Кременець;ТЕРО-ГРАФ, 2008,

8. Гуменюк О.М. Методичний посібник «Юліуш Словацький-український поляк і польськийи українець» Вінниця, 2009.

Додаток 1

Перелік головних творів Юліуша Словацького

Поезія

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

• Агезиляуш
• Ангел вогнистий — мій ангел лівий
• Беатрікс Ченчі
• Відповідь на «Псалми майбутності» (або "До автора «Трьох псалмів»)
• В альбом Софії Боброві
• Гімн (Богородице! Діво!)
• Гімн заходу сонця на морі (Боже, смутно мені!)
• До матері
• До Міхала Роля Скибицького
• Дума про Вацлава Жевуського
• Заспокоєння
• Мій заповіт («Жив з вами…»)
• На перенесення останків Наполеона
• Невідомо що або романтичність
• Ода до свободи
• Поможи мені, Боже!
• Похорон капітана Мейзнера
• Розлука
• Розмова з пірамідами
• Совінський в окопах Волі

Поетичні повісті

• Гуго (1830)
• Араб (1830)
• Ян Білецький (1830)
• Змій (1832)
• Лямбро (1833)

Драми

· Марія Стюарт (1830)
· Кордіан (1834)
· Балладина (1839)
· Мазепа (1839)
· Лілля Венеда (1840)
· Срібний сон Саломеї (1835)
· Горштинський (1835)
· Беатрикс Ченчі (1839-40)
· Крак (незакінчена, 1840)
· Валленрод (незакінчена, 1840)
· Беньовський (незакінчена, 1840)
· Фантазій (1841)
· Золотий череп (1842)
· Незламний князь (вільний переклад однойменної драми П. Калдерона-де-ла-Барки)(1843)
· Самуель Зборовський (1844–1845)
· Завіша Чарний (незакінчена,1844–1845)

Поеми

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/

- Шанфарій (1832)
- Година роздумів (1832-33)
- Подорож до Святої Землі з Неаполя (незакінчена, 1836—1837, 1839)
- Вацлав (1838)
- Ксьондз Марек (1843)
- Ангеллі (1838)
- Батько зачумлених (1839)
- У Швейцарії (1839)
- Беньовський (1841)
- Генезис із Духа (1844)
- Король Дух (незакінчена; 1845–1849)

Додаток 2

Довідка

про вшанування пам’яті Юліуша Словацького в Україні

- 1907 року польське «Товариство школи середньої» відкрило у Чорткові гімназію, яка у 1920 році називалась іменем поета.
- У 1935 році його ім'я отримала Друга тернопільська гімназія з польською мовою викладання (тепер Тернопільська ЗОШ № 4).
- Вулиця в Тернополі (позаду Тернопільського академічного обласного драматичного театру ім. Великого Кобзаря).
- Погруддя на фасаді будівлі Бучацької державної гімназії (втрачене).
- Меморіальний музей в Кременці Тернопільської області.
- Центральна бібліотека імені Юліуша Словацького Кременецької ЦБС.

7.Музей Юліуша Словацького: Путівник. Кременець;ТЕРО-ГРАФ, 2008,

Взято з ресурсу http://dorobok.edu.vn.ua/